

Zahteve Slovencev videmske pokrajine

Predsednik deželne vlade Alfredo Berzanti je v petek, 10. t. m., sprejel odposlanstvo Slovencev iz videmske pokrajine. Odposlanstvo so sestavljali Izidor Predan, predsednik prosvetnega društva »Ivan Trinko« iz Cedada, prof. Petričič iz Spetra Slovenov, dr. Černo, občinski svetovavec iz Brda, župnik Qualizza iz Sentlenarta, župnik Cenčič iz Gorenjega Tarbija, župnik Gujon iz Matajurja, Simon Prešeren iz Trbiža in urednik lista »Matajur« Tedoldi. Razgovorom med predsednikom in odposlanstvom so prisostvovali deželni svetovavci Stoka, Lovriha, Pittoni, De Cecco in Baracetti, torej predstavniki Slovenske skupnosti, komunistov, socialistov in socialproletarcev.

Delegacija je izročila dr. Berzantiju obširno spomenico, ki jo zaradi važnosti in aktualnosti skoraj v celoti objavljamo:

Spomenica najprej kratko opiše razmere, v katerih živijo beneški Slovenci in sploh Slovenci v videmski pokrajini. Zavzema se, da bi tudi ti Slovenci bili deležni zaščite, kot jo imajo njihovi rojaki na Goriškem in Tržaškem ter v ta namen predlaga naslednje ukrepe:

»1. Uvesti v učne načrte šol v krajih, kjer prebivajo Slovenci, redne ure slovenščine, kakor se v slovenskih šolah na Goriškem in Tržaškem poučuje italijanščina; take učne ure bi morale biti uvedene v obveznih šolah, na učiteljski šoli v Spetru, v poklicnih šolah in tečajih, v otroških vrtcih, ki jih vodi ONAIRC;

2. Za učna mesta v krajih, kjer prebivajo Slovenci, naj ima prednost domače učne osebe, ki pozna jezik učencev in je v njem usposobljeno;

3. Poučevanje slovenskega jezika in književnosti na jezikovni fakulteti v Vidmu naj se čimprej nadomesti s stolico slovenskega jezika in književnosti;

4. Dežela naj bo pobudnik za finančno pomoč prosvetno-kulturnim društvom in slovenskemu periodičnemu tisku v videmski pokrajini, da bi se olajšal njegov razvoj in zagotovilo izhajanje, prav tako, kot ravna z raznimi društvi in tiskom v italijanščini;

5. S finančno in moralno pomočjo naj se podpre ustanovitev slovenske ustanove za etnografske, toponomastične, dialektalne, folklorne, zgodovinske študije v kakšnem središču, kjer živijo slovenski prebivalci;

6. Zagotovi naj se, da se bo nadaljevala praksa, po kateri vsaj nekateri uradniki v občinah, kjer prebivajo slovenski prebivalci, znajo in lahko govore z občani v slovenskem jeziku;

7. Po stoletnih tradicijah naj se ustanovi medobčinski organ (dolinski svet, konzorcij)

(Nadaljevanje s 3. strani)

Južni Tirolci razpravljajo o "Paketu"

Izvršni odbor Južnotirolske ljudske stranke (Südtiroler Volkspartei) bo konec tedna in v začetku drugega tedna nadaljeval razpravo o tako imenovanem »paketu«, to je o zaključkih in predlogih, ki sta jih sprejeli posebna komisija in nato še italijanska vlada za dokončno rešitev južnotirolskega vprašanja. Ko je pred kratkim italijanski zunanji minister Moro govoril na glavnem zboru Organizacije Združenih narodov, je med drugim omenil, da je treba v kratkem pričakovati dokončno ureditev vprašanja nemško govoreče manjšine v Italiji, s čimer se bo tudi odpravil spor med Italijo in Avstrijo, ki je bila svoj čas ta problem sprožila prav v okviru Združenih narodov. Tudi v avstrijskih uradnih krogih vlada glede na to vprašanje določen optimizem, čeprav ponovno poudarjajo, da Avstrija ne bo ničesar ukrenila brez soglasja s prizadetim južnotirolskim ljudstvom, čigar skoraj stoddotni politični predstavnik je prav Južnotirolska ljudska stranka.

Tu zato tiči vzrok, da politični opazovalci tako pozorno spremljajo razpravo, ki poteka oziroma bodo še potekale v vodstvu te manjšinske strešne politične organizacije, kajti od njenih zaključkov in sklepov bo dejansko odvisno, ali se bo končno črtalo z dnevnega reda vprašanje, ki ne moti samo razvoja dvostranskih odnosov med dvema državama, ampak je tudi vzrok hudih političnih in drugih zapletljivost v Južnem Tirolu samem ter tudi drugo po državi (spominimo se samo na val terorističnih atentatov), kar prav gotovo ne more koristiti gospodarskemu in sploh rednemu družbenemu razvoju južnotirolskega prebivalstva.

Izvršni odbor Južnotirolske ljudske stranke je pred dnevi zaključil razpravo o nekaterih problemih, ki so načelnega, prejudicialnega značaja. Šlo je za to, da se odobrijo ali zavrnejo predlogi, ki jih postavlja rimska vlada in o katerih sta si vlada in južnotirolsko strankino vodstvo že več časa izmenjavala mnenja. Gre v prvi vrsti za določitev tako imenovanega operativnega koledarja, to je za določitev natančnih časovnih rokov, v katerih morajo pristojni zakonodajni in drugi državni organi izdati ali sprejeti zakonske in druge ukrepe, ki so potrebni za dejansko izvajanje v »paketu« predvidenih obveznosti. Drugo vprašanje je vsebina izjav, ki naj jih dasta italijanska in avstrijska vlada ob zaključku pogajanj za rešitev spornega vprašanja, tretji problem pa predstavlja izjava avstrijske vlade, ki naj vsebuje enostransko obveznost, da se je z doseženim sporazumom prenehalo njeno zanimanje za južnotirolsko vprašanje, vsaj v tistih mejah in okvirih, ki jih predvideva znani pariški De Gasperi-Gruberjev sporazum iz leta 1946.

Razprava o teh problemih je na sejah južnotirolskega političnega vodstva sicer potekala ob zaprtih vratih, vendar je kljub temu v javnost prodrla vest, da je za predloge vlade rahla večina strankinega odbora, kar pomeni, da bo opozicija na prihodnjih sejah nadaljevala s svojo kritiko predloženega osnutka sporazuma in skušala doseči odklonilno stališče celotne politične organizacije.

Prihodnjo soboto ter še naslednje dni bo južnotirolsko vodstvo razpravljalo o vsebini »paketa«, zlasti pa primerjalo njegovo italijansko in nemško besedilo, ker se zdi, da se besedili moreta različno tolmačiti, kar pa utegne povzročiti nove spore. Ko bo izvršni odbor zaključil razpravo in sprejel ustrezne sklepe, bo sklical izredni kongres Južnotirolske stranke, ki bo moral izreči dokončno besedo o celotnem problemu.

Kot smo svoj čas že poročali, predvideva omenjeni »paket« mnogo večjo avtonomijo za bocensko pokrajino, to je več zakonodajnih pristojnosti, kot jih ima danes njen pokrajinski zbor v sklopu avtonomne dežele s posebnim statutom »Tridentinsko - Južni Tirol«. Ne smemo namreč pozabiti, da je ozadje sedanjega spora prav dejstvo, da je Italija, po mnenju Južnih Tirolcev hote na pačno tolmačila De Gasperi-Gruberjev sporazum iz leta 1946, ki se je tikal samo nemško in ladinsko govorečega prebivalstva v Italiji, ne pa italijanskega prebivalstva tridentinske pokrajine. Obljubljena avtonomija za Južne Tirolce pa je bila bistveno okrnjena in onemogočena z ustanovitvijo dežele Tridentinsko - Južni Tirol, v kateri je južnotirolska skupnost, ki je številčno manjša od tridentinskih Italijanov, postala v okviru dežele manjšina, čeprav je v bocenski pokrajini v veliki večini. Južnotirolski politiki očitajo takratnim italijanskim vladam in zlasti tedanjemu ministrskemu predsedniku De Gasperiju, ki je bil sam doma iz tridentinske pokrajine ter pod Avstrijo tudi aktiven manjšinski politik, slabo vero in celo trdijo, da so bili prevarani. Ne glede na vse to mislimo, da moremo mirno reči, da takratno in dosedanje ravnanje italijanske uradne politike vendarle ni bilo daljnovidno in da je privedlo v slepo ulico, iz katere je zelo težko najti izhod.

Za rešitev južnotirolskega problema se je osebno prizadeval predvsem sedanji zunanji minister Moro, ko je bil ministrski predsednik, in je zato njegov optimizem, kakršen veje iz njegove najnovejše izjave pred Združenimi narodi, morda utemeljen. Zdi pa se nam, da kriza, v kateri se danes nahaja sredinsko-leva večina v državi, ne more koristiti pospešeni rešitvi tega problema, zlasti zato ne, ker zahtevajo določeni ukrepi v ko-

(Nadalj. na 2. strani)

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 19. oktobra, ob: 8.00 Koledar; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša; 9.50 Glasba za čembalo; 10.45 V prazničnem tonu; 11.15 Oddaja za najmlajše: Collodi: »Vanček«. Mladinska zgodba. Prevedla in dramatizirala Kalanova. Tretji del; 11.45 Ringaraja za naše malčke; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Revija glasbil; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta. 15.30 Roso di San Secondo: »Med oblekami, ki plešejo«. Drama; 17.05 Parada orkestrrov; 17.30 Zbovska glasba; 18.00 Miniaturni koncert; 18.45 Bednarik: »Pratika«; 19.00 Jazz kotichek; 19.15 Sedem dni v svetu; 19.30 Klasiki lahke glasbe; 20.00 Šport; 20.30 Iz slovenske folklore; Reharjeva: V starih časih »Sjekaj, sjekaj smrečico, da b'š narjedo barčicuo«; 21.00 Semenj plošč; 22.00 Nedelja v športu; 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 20. oktobra ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10: Kalanova: »Pomenek s poslušavkami«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Car glasbenih umetnin; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Obletnica meseca: »Gandhi, ob stoletnici rojstva«; 18.15 Umetnost; 18.30 Zbor »Jacopo Tomadini«, vodi p. Maritan; 18.50 Ameriške popevke 19.10 »Odvetnik za vsakogar«; 19.20 Zname melodije 20.00 Sportna tribuna; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Glasba od vsepovsod; 21.00 France Bevk: »Ljudje pod Osojnikom«; 21.20 Romantične melodije; 21.45 Slovenski solisti. Pianist Fajdiga. Fajdiga: Suita; Bagatele; 22.10 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 21. oktobra: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.15 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinski ansambel; 17.20 Za mlade poslušavce: Plošče za vas, pripravlja Lovrečič - Novice iz sveta lahke glasbe; 18.15 Umetnost. 18.30 Komorni koncert; 19.10 Spomini vena Pilona; 19.45 Moški zbor »Srečko Kumar« z Repentabra, vodi Guštin; 20.00 Šport; 21.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.45 Strawinsky »Mavra«, opera. 21.40 Antologija Rhythm & Blues; 22.05 Zabavna glasba.

♦ SREDA, 22. oktobra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Brali smo za vas; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Ansambli na Radiu Trst; 17.35 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost; 18.30 Tenorist Rosolen, pri klavirju Baldini; 18.45 Italija v glasbi; 19.10 Higiena in zdravje; 19.20 Ljudske pravljice in šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Simf. koncert. V odmoru (21.20) Za vašo knjižno polico; 22.05 Zabavna glasba.

♦ CETRTEK, 23. oktobra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Slovenske pesmi; 12.00 »Družinski obzornik«; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Razkuštrane pesmi; 17.35 Jevnikar: Slovenščina za Slovence; 17.55 Kako in zakaj; 18.15 Umetnost; 18.30 Umetniki in občinstvo; 19.00 Pojeta Zanicchijeva in Al Bano; 19.20 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Massimo Dursi: »Božanstvo«. Radijska igra.

♦ PETEK, 24. oktobra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja glasba! 11.35 Slovenske pesmi; 12.10 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Za mlade poslušavce: Glasbeni mojstri; 17.55 Jež: Italijanščina po radiu; 17.55 Ne vse, toda o vsem; 18.15 Umetnost. 19.30 Sodobni slovenski skladatelji. Škerjanc: Serenada: Srebotniak: Serenada. Izvaia ljubljanski pihalni trio; 19.00 O troci pojdi; 19.10 Pesniški nazori; 19.20 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.35 Gospodarstvo in delo; 20.50 Koncert operne glasbe.

♦ SOBOTA, 25. oktobra, ob: 7.00 Koledar; 7.30 Jutranja lasba; 11.35 Slovenske pesmi; 11.50 Karakteristični ansambli; 12.10 Iz starih časov; 12.20 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 14.45 Glasba iz vsega sveta; 15.55 Avtoradio; 16.05 Zbori iz vsega sveta; 16.30 Znani valčki iz opere; 17.20 Dialog - Cerkev v sodobnem svetu; 17.30 Za mlade poslušavce: Od šolskega nastopa do koncerta; 17.45 Ščepce poezije; 18.00 Moj prosti čas; 18.15 Umetnost; 19.10 Pod farnim zvonom župne cerkve v Devinu; 19.40 Zabavali vas bodo; 20.00 Šport; 20.15 Poročila - Danes v deželni upravi; 20.50 »Dota«. Radijska igra Tonček Curkove; 21.35 Vabilo na ples.

Razpadanje nemške liberalne stranke

Zdaj je že gotovo, da bo Willy Brandt kot vodja nemške socialnodemokratske stranke sestavil novo nemško vlado, s pomočjo liberalcev. Toda če se bodo s tem njemu uresničile dolgoletne želje in če si lahko Nemčija zaradi tega morda obeta kaj bolj sproščen zunanjepolitičen korak, pa se ne morejo bodočnosti veseliti liberalci, kljub temu, da igrajo vlogo jezička na tehtnici in se bodo zato spet znašli v vladnem sedlu, le na drugem konju.

Po vsej Nemčiji, zlasti pa v Schleswig-Holsteinu se namreč opaža razpad liberalne stranke. V tej deželi sta že dva liberalna deželna poslanca pristopila h krščanskim demokratom. Isto se dogaja v raznih mestnih občinskih svetih. Liberalci imajo zdaj v deželni svetu Schleswig-Holsteina samo še dva poslance in ne morejo več sestavljati lastne skupine. V kratkem bodo tudi izpadli iz deželne vlade. Kot kaže, gre za nezadovoljstvo mnogih strankinih članov nad uradno politiko stranke, ki je vedno razpoložena za vsako koalicio, s katero bi prišla v vlado, in nima jasno začrtane politične linije. Strankin program obstoja največ iz demagoških fraz in kot jeziček na tehtnici je liberalna stranka idealno zatočišče za vsakovrstne politične karieriste, ki jim gre za ugodne položaje.

Skoro ni mogoče dvomiti, da se bo liberalna stranka pri prihodnjih volitvah znašla pod mejo petih odstotkov, kateri se je pri teh volitvah že zelo približala, in tako ne bo več zastopana v zveznem parlamentu. S tem pa bi bilo njene vloge v nemški notranji politiki konec, ker bi odpadla kot partner za koalicio, in v tem primeru bodo zapustile njeno barko tudi podgane, ki so iskale na njej ali bolje preko nje polna korita. Nenačelna politika se bo končno maščevala tudi tej stranki, kot vsaki drugi, in to se že začinja kazati. Na to pa očitno računajo tudi nemški krščanski demokrati ter čakajo, da pridejo spet na vrsto za vladanje.

Govori se pa, da bo moral Kiesinger prepušiti vodstvo stranke mnogo mlajšemu, bolj dinamičnemu in na idejah bolj bogatemu politiku Franzu Josefu Straussu.

—0—

SREČANJE MED TITOM IN JONASOM

V nedeljo, 12. t. m. so slovesno izročili prometu nov most čez reko Muro pri Radgoni, kjer je tudi mejni prehod med Jugoslavijo in Avstrijo. Ob tej priložnosti je prišlo do novega srečanja med jugoslovanskim predsednikom Titom in avstrijskim predsednikom Jonasom, kar je nedeljskemu

dogodku dalo še poseben poudarek. Srečanje je potekalo v znamenju dobrih sosedskih odnosov med dvema državama, ki sta kljub razlikam v družbeni notranji ureditvi znala s pametno in daljnovidno politiko ustvariti pogoje za plodno medsebojno gospodarsko in drugo sodelovanje. To sta poudarila oba predsednika ob svojem ponovnem srečanju ter hkrati izrazila željo, da bi se sodelovanje med dvema državama še bolj poglobilo.

PIETRO NENNI SE VRAČA V POLITIKO

Kot znano, se je stari socialistični voditelj Pietro Nenni po hudem razočaranju, ki ga je doživel z razbitjem enotne socialistične stranke, za katero se je on najbolj vztrajno in dolgo trudil, umaknil v zatišje. Imel je namen, da se dokončno umakne iz politike. Zadnji čas pa se je spet začel bolj živo zanimati za politične zadeve. Do tega ga je pripravila skrb za usodo sredinske levice, ki je dejansko usoda italijanske demokracije, ker ni videti druge alternative.

Nenni se je zato odločil, da zastavi ves svoj vpliv, da bi pripravil PSI — svojo stranko — da bi sklenila novo sredinsko koalicio s krščansko demokracijo in s tistimi partnerji iz prejšnje koalicije, ki bi bili tudi pripravljeni iti v novo koalicio. Nennijevo prizadevanje gre za tem, da bi prepričal socialistične skrajneže in prepirljivce, da ni druge možnosti za italijansko demokracijo in tudi ne za italijanski socializem, kakor sredinska koalicio in s tem prevzem soodgovornosti za usodo države in italijanske demokracije. A bati se je, da čaka Nennija še eno razočaranje s strani njegove lastne stranke.

DONAT CATIN O SINDIKALNIH NEMIRIH

Bojeviti, polemični in skrajno aktivni minister za delo Donat Catin je v zvezi z letošnjo »vročo jesenjo«, za katero so značilna številna in obširna stavkovna gibanja, v nekem intervjuju izjavil, da sindikalni nemiri niso dramatični, kot bi jih hotel kdo prikazati. »Res je, je dejal minister, da so nekateri, ki bi hoteli izkoristiti obnovo delavskih pogodb kot sredstvo za prehod iz demokracičnega reda v avtoritarno dobo političnega življenja ali kot odsokočno desko za dosego take politične ravni, kot je kubanska ali bolivijska.« Nič takega pa se ne more zgoditi, če se bo demokracična država še dalje obvezala, da se bo tako razvijala, da bo odpravila vzroke, ki opravičujejo želje določenih krogov.

Južni Tirolci razpravljajo o „Paketu“

(Nadalj. s 1. str.)

rist Južnih Tirolcev izglasovanje ustavnega zakona, ki zahteva, kot je znano, poseben postopek (dvojno glasovanje tako v poslanski zbornici kot v senatu, kvalificirano večino itd.). Drugo oviro, če se smemo tako izraziti, pa predstavlja dejstvo, da bodo konec decembra letos v Avstriji državnozbornske volitve in obstaja nevarnost, da bosta ljudska ali socialistična stranka hoteli kovati z južnotirolskim vprašanjem politični kapital, kar tudi ne more prispevati k čimprejšnji rešitvi problema samega.

Predsednik Južnotirolske ljudske stranke Magnago je ob zaključku razprav o predjudi-

cialnih vprašanjih časnika izjavil, da gleda na celotno problematiko realistično. »Paket« predstavlja po njegovem mnenju največ, kar Južni Tirolci v sedanjih razmerah lahko dosežejo. »Ne moremo se zdaj vprašati, ali so predlogi, o katerih razpravljamo, dobri ali slabi, temveč moramo predvsem govoriti o škodi, ki bi nastala, če predloge zavrnemo, oziroma se vprašati, ali obstaja kakšna druga perspektiva.« »Po mojem, je dejal Magnago, take perspektive ni.«

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna »Graphis« Trst

Kako smo doživljali začetek druge svetovne vojne

IV.

Navadno so jih že drugi dan prepleskali z apnom, a barva je bila tako močna, da je vseeno spet udarila na dan, tudi če so pleskanje večkrat ponovili.

Naša gesla so bila vedno samo narodno-obrambna, brez ideološke obarvanosti. Posobno radi smo jih seveda pisali po zidovih hiš kakšnih znanih nacistov. Vendar se bojim, da v tistem času nismo preveč natančno razločevali med Nemci in nacisti, ker smo bili politično še preanivni. (Priznati je namreč treba, da vsi štajerski Nemci le niso bili nacisti, zlasti ne tisti, ki so bili trdno katoliški. Bili so namreč tudi taki.

Toda za take politične odtenke pri Nemcih tedaj mi, kot rečeno, še nismo imeli razumevanja. Vsak, kdor se je prišteval k Nemcem, je bil za nas sovražnik, dasi smo seveda razločevali med fanatiki, zlasti voditelji starejših in mladih nacistov, in drugimi, ki niso nastopali tako izzivalno. Danes gledam na vse takratno dogajanje seveda drugače in mi je jasno, da so obstajale tudi med nemško manjšino na Štajerskem in v vsej Sloveniji ter Jugoslaviji razne struje, katere je hitlerizem sicer drugo za drugo pogoltnil ali izpodkopal, vendar pa ni mogel vseh ljudi popolnoma pridobiti zase.

Kljub temu, da nas hitlerjanci ali mestni policaji (čez nekaj časa so dobili tudi orožniški nalogo, da nas lovijo) niso nikoli zasačili pri akciji, smo vendar imeli več incidentov. Včasih smo morali naglo bežati ali se skriti, kadar so dale naše straže alarm, in na enem takšnih begov, ko smo ravno »pisali« po železniški postaji, se je Rems, ki je navadno nosil škornje in jahalne hlače ter je bil zato pri begu nekoliko neroden, kljub temu da je bil visok in vitek ter je imel dolge noge, prevrnil čez neko oviro in se precej potolkel. Včasih se je kdo po nerodnosti grdo pomazal z barvo in ker razen Remsa nobeden med nami ni bil sin premožnih staršev, je bil to precejšen udarec zanj, saj se skoro ni moglo govoriti o očiščenju takega madeža. Zato smo hodili na akcije čim slabše oblečeni. Nekateri so prišli navzkriž s svojimi starši ali gospodinjami, ko

so ti opazili, da se ponoči potepajo zunaj, in bili so prisiljeni lagati.

Včasih pa se je pripetil tudi kak komičen incident, posebno če nas je na ulicah spečega in slabo razsvetljenega mesteca nenadno srečal kdo, ki se nas je ustrašil. Ustrašil pa se nas je lahko, saj smo si ob takih nenadnih srečanjih zakrili obraze s šali ali s kapami. Lahko nas je smatral za roparje. Marsikdo jo je naglo pobrisal pred nami. Zgodilo pa se je tudi, da nas je kdo zamenjal za prikazni.

Kot že rečeno, smo se navadno zbirali v stranski ulici ob kapucinski cerkvi, na kraju, kjer je obrobil ulico na eni strani dolg vrtni zid, preko katerega so gledale visoke krošnje deves, na drugi pa oporni zid kapucinske cerkve, ki je bil visok morda tri ali štiri metre, a je bil na vrhu enako visok kot vzpetina, na kateri je stala cerkev, tako da je bilo mogoče s tiste strani stopiti nanj. Ker so morali včasih tisti, ki so prvi prišli na zbirališče, dolgo čakati, da se je zbrala vsa skupina, so poiskali kak udoben kraj, da so lahko sedli. Moj prijatelj in sostanovalec, ki je bil doma iz Ljubljane, je imel navado, da je z vzpetine stopil na zid in sedel nanj.

Tako je večkrat sedel na zidu in bingljal z dolgimi nogami z njega, precej visoko nad samotno, nerazsvetljeno ulico. Kdor je šel spodaj mimo, ni niti slutil, da sedi nekdo na zidu. Nekoč, ravno okrog polnočne ure, pa

je prišla mimo neka ženska, in ker je svetila luna, je zagledala v mesečini nad seboj neigibno postavo na visokem zidu. Zavpila je in zbežala, kolikor so jo nesle noge. Mislila je, da vidi prikazen ali »strah«, zlasti ker je bil fisti kraj že od nekdaj na slabem glasu, češ da tam straši, ker je bilo menda nekdaj okrog kapucinske cerkve pokopališče.

(dalje)

NOV SOVJETSKI VESOLJSKI POLET

V Sovjetski zvezi so izstrelili tri vesoljske ladje, ki zdaj že več dni krožijo okrog Zemlje. V treh ladjah je skupno sedem kozmonavtov, ki se doslej vsi dobro počutijo in brezhibno izvajajo vnaprej določeni program dela.

Vse kaže, da Sovjeti hočejo s tem poletom ponovno preizkusiti, ali je mogoče v vesolju sestaviti večjo postajo ali bazo, s katere bi nato pošiljali manjše posadke na Luno in druga vesoljska telesa.

ARMSTRONG, ALDRIN IN COLLINS V RIMU

V sredo so s posebnim letalom ameriškega predsednika Nixona dospeli na obisk v Rim trije ameriški kozmonauti, Armstrong, Aldrin in Collins, ki so julija srečno izvedli program »Apollo 11«. Prva dva sta se, kot znano, izkrcala na Luni.

V Rimu so bili ameriški vesoljni piloti deležni navdušenega sprejema. V Kvirinalu jih je sprejel predsednik republike.

Iz Rima se bodo z letalom odpeljali v Beograd.

Moderno pojmovanje narodnega občestva

Beseda narodopisje ima v slovenščini isti pomen kot v nemščini beseda »Volkskunde«, ki dobesedno pomeni znanost o narodu, vendar ne izraža vsega tistega, kar nemška beseda, ker predpostavlja, da naj bi narodopisec samo opisoval narod oziroma njegove stare šege, navade, ljudske pesmi, staro ljudsko orodje in podobno. Toda v modernem času je zadobila beseda narodopisje nov pomen: postala je znanost o narodu sploh ter je danes tesno povezana z antropologijo, sociologijo, zgodovino, ekonomijo, zgodovino verstev in z raznimi drugimi vedami — z vsemi vedami pač, katerih predmet sta človek in njegov najnaravnejši občestveni okvir: narod, pa tudi vse človekovo materialno in duhovno življenje v preteklosti in sedanjosti.

Najodličnejši teoretik tega novega pojmovanja narodopisja je Avstrijec Hans Koren, profesor za narodopisje na graški univerzi. Svoje misli in spoznanja o novem narodopisju — ki pa seveda ni v nasprotju s prejšnjimi pogledi na to vedo, ampak jih samo dopolnjuje in popravlja — je prikazal v svoji knjigi »Volkskunde in der Gegenwart« — Narodopisje v sedanjosti. V njej zavrača mnenje, da naj bi narodopisje preučevalo samo stare kmečke navade, šege in orodje, in razširja področje narodopisnega preučevanja na vse stanove, kajti vsi spadajo k narodu. Tako posveča na primer posebno zanimanje obrtnim in rudarjem. V svojih študijah in predavanjih je odkril bogato tradicijo rudarskega stanu in njegovih šeg v Avstriji (marsikaj tega se nanaša tudi na Slovenijo), pa tudi postopni razvoj pravega rudarskega stanu iz kmetov, ki so živeli v okolici rudnikov.

Po njegovem prepričanju bi morali tudi v modernem življenju ohraniti in obvarovati vse prave duhovne vrednote, ki jih odkriva narodo-

pisje v preteklosti, ter obogatiti z njimi življenje naroda v naši dobi, seveda v našem času prilagojeni obliki. Bori se proti temu, da bi moderni čas brezobzirno uničeval stare duhovne dobrine in trgjal človeka iz kulturnega okolja, ki so ga ustvarjale generacije v tisočletnem ustvarjalnem navdihu, ne da bi mu nudil enakovredno nadomestilo. Uničevanje starodavnih duhovnih dobrin pomeni profesorju Hannsu Korenu zlasti uničevanje človekove občestvene zavesti, to je zavesti, da spada v neko občestvo, ki ga rešuje pred osamljenostjo in ga osrečuje ter mu vzbuja občutek varnosti in veselja. Zato odkriva v preteklosti zlasti ta prisrčni občutek občestvenosti, katero je našel tako v vaškem občestvu kot tudi v fantovski družini na vasi, v soseski, na skupnih romanjih in v vsakovrstnih drugih oblikah povezanosti in v običajih, ki so družili ljudi.

V svoji knjigi »Narodopisje v sedanjosti«, ki zasluži, da bi bila prevedena v slovenščino, se zavzema za to, da bi novi čas spet zadobil čut za nujnost človekove povezanosti v občestvo, in piše med drugim: »Mi jemljemo izgubo starih šeg in navad resno, ker je simptomatična za izgubo občestev. Občestva potrebuje ne le posameznik za razvoj svoje osebnosti, ampak so potrebna tudi kot gradbene sestavine naroda. Narod ni vsota posameznih individuev, ampak živ splet občestev. V državi samó organiziranemu prebivavstvu, ki zato ne more sprostiti svojih življenjskih moči in ki krni talente posameznika, postavljamo mi — to je narodopisci — nasproti zdrav, organsko spojen narod kot izgubljeni ideal, ki pa ga je treba ponovno rešiti za sedanjost.«

Prof. Hanns Koren je doma iz Koroške in morda mu je ravno to zaostriло pogled za globlje probleme narodopisja, to je vede o narodu in njegovi duhovni kulturi.

Zahteve Slovencev videmske pokrajine

(Nadaljevanje s 1. strani)

med občinami, itd.) na področju, kjer prebivajo Slovenci, ki bi tako lahko avtonomno mogli reševati svoje skupne (upravne, gospodarske, socialne, narodnostne, kulturne) probleme;

8. Ker je znano, da so predeli, kjer živijo slovenski prebivalci, med najbolj zaostalimi in nizko razvitimi v deželi, je treba poskusiti rešiti s posebnim ukrepom gospodarske in socialne probleme prizadetega področja.

Kot izhaja iz uradnega sporočila predsedstva deželne vlade, je predsednik Berzanti zagotovil članom delegacije, ki so mu obrazložili posamezna vprašanja, da bo deželna uprava proučila rešitev nakazanih vprašanj, zlasti tistih, ki so gospodarsko-socialnega značaja in ki spadajo v pristojnost deželne uprave. Za tista vprašanja, ki spadajo v pristojnost države, pa je predsednik obljubil, da bo opozoril osrednjo vlado.

J Tržaškega

Zakaj ne organizirano in načrtno?

Na letošnjem posvetovanju v Dragi, ki ga je organiziralo Društvo slovenskih izobražencev, je ponovno padel v debato predlog, da bi si Slovenci v tukajšnjem zamejstvu ustanovili nek skupen organ, ki bi vsklajal in v neki obliki — kot je bilo razumeti — tudi vodil naše narodnoobrambne pobude in akcije. Znano je, da so taki predlogi padli že prej, a vedno v prazno. Za tak organ se je vedno zavzemal tudi pokojni dr. Besednjak in to je bila ena tistih stvari, ki so mu bile najbolj pri srcu — da bi se Slovenci na Tržaškem in Goriškem končno strnili vsaj pri obrambni svojih osnovnih narodnih pravic oziroma v boju zanje. Tak skupni organ že imajo koroški Slovenci, ne da bi se bila zaradi tega katera od obeh skupin,

ki ga sestavljata, odpovedala svoji samostojnosti in svoji politični liniji.

Pri nas na Tržaškem pa so take pobude vedno naletele na gluha ušesa — vsaj pri nekaterih skupinah, ne da bi človek prav razumel, zakaj. Zdi se, da bo tudi zdaj tako. Od posvetovanja v Dragi je minil že poldrugi mesec in še ni nobenega odziva na tisti predlog, čeprav se je zdelo, da so bili tam vsi zanj, ali vsaj velika večina, sodeč po ploskanju.

Ali Slovenci na Tržaškem in Goriškem res nismo več sposobni, da bi uresničili tako nujno in važno pobudo? In kaj je temu krivo? Bati se je, da samo naša apatija, lagodnost in politična sebičnost. Nekateri skupine se morda bojijo, da bi ne mogle imeti odločujoče ali glavne besede v takem organu in zato so rajši, da ne pride do njegove ustanovitve. Toda naloge takega organa oziroma predstavništva naj bi bile točno določene in omejene na narodnoobrambno delovanje.

Od nekod mora iziti organizacijska pobuda za ustanovitev takega organa. Mogoče bi bilo prav, če bi priredili o tem najprej še »okroglo mizo«, ob udeležbi vseh zainteresiranih skupin. Tudi ni nujno, da morajo biti že takoj od začetka zastopane v takem organu vse politične skupine ali da mora biti njegovo članstvo omejeno samo na politične skupine. V njem naj bi bile vse organizacije, ki delajo med nami v narodnoobrambnem duhu, tudi predstavniki revij, pisateljev, šolnikov, športnikov in mladine.

Danes na nobenem področju ni mogoče dosti doseči brez organiziranega in načrtnega dela. Tudi na narodnoobrambnem ne. Tega se moramo zavedati.

M. B.

RAZSTAVA HLAVATYJEVIH AKVARELOV V »KRAŠKI HIŠI«

V soboto, 11. t. m. so odprli v »Kraški hiši« v Velikem Repnu razstavo akvarelov našega znanega slikarja Roberta Hlavatyja. Vsak, kdor pozna njegovo umetniško delo, ve, kaj to pomeni in kak dogodek je to za umetniške sladokusce. Hlavaty je nepreksljivi mojster akvarela in ta umetniška zvrst se zdi pri njem kot nalašč ustvarjena za kraške motive. Akvarel postane pri Hlavatyju poezija, a poezija v barvah, poezija, ki je postala kamenita stvarnost v mesečini na Krasu.

Razstava bo odprta do 26. oktobra in obsega 20 akvarelov. Odprta je vsak dan od 17. do 21. ure, ob nedeljah in praznikih od 10. do 13. in od 16. do 21. ure.

SLOVENSKI KULTURNI KLUB

ulica Donizetti 3, vabi za soboto, 18. t. m., na predavanje Bojana Pavletiča o temi »Sport in športne igre«. Začetek ob 19. uri. Po predavanju bo prosta zabava.

80-letni jubilej dr. Lava Čermelja

V petek, 10. oktobra, je učakal v še vedno polnem in plodnem snovanju svoj osemdesetletni rojstni dan naš tržaški rojak in znanstveni pisatelj dr. Lavo Čermelj. Jubilant, ki biva danes v Ljubljani, je eden izmed primorskih intelektualcev, ki je prav do dna, do obsodbe na smrt, izpil kupo fašističnega priganjanja.

Rojen v delavski tržaški družini si je v trdem boju za goli življenjski in narodnostni obstanek izklesal že kot študent neuklonljiv značaj. Po končanih študijah matematičnih in fizičnih ved na univerzah v Pragi in na Dunaju, bi bil lahko zasedel s svojo globoko znanstveno razgledanostjo ustrezno vseučiliško stolico. Čermelj se je pa raje ves posvetil organizacijskemu in teoretičnemu delu za obrambo pravic slovenske skupnosti v Italiji. Z edinstveno znanstveno akribijo je začel zbirati dokumentacijo o fašistični strahovladi nad slovensko-hrvatsko manjšino na Primorskem. Ze v svoji prvi, angleško pisani knjigi, »Boj na življenje in smrt Slovencev in Hrvatov v Italiji« je opozoril svetovno javnost, Društvo narodov in manjšinske kongrese o našem brezpravnem položaju. Ogromno

delo za obrambo svojih rojakov je opravil pri Manjšinskem inštitutu v Ljubljani, dalje s knjigami, brošurami, članki, kjer se je brez vsakega političnega ovinkarjenja zavzemal za jasne narodnostne pravice, četudi ni šlo uradnim oblastnikom v njih trenutne račune. Ravna pot je vedno vodila dr. Čermelja, manjšinskega znanstvenika in zgodovinarja.

Spričo vsega tega obširnega narodnoobrambnega dela ni opustil tudi svoje stroke. Že pred desetletji je napisal učbenik o nebesnih telesih, izdajal in urejeval je prirodopisni mesečnik »Proteus«, vmes je predaval na univerzi, pisal in zbiral kot čebelica. Še v svoji visoki, a mladostni starosti ima pripravljeno za natis delo o slovenskem fiziku Klemenčiču.

Načrtov ima pa še vse polno, osnutkov in izpiskov cele skladovnice v svoji obloženi delovni sobi na Dvorčakovi cesti. Vsi Slovenci, zlasti tostran meje, mu želimo, da bi jih izvedel do konca.

Včeraj zvečer so počastili Slovenci v Italiji prof. dr. Lavo Čermelja ob njegovi 80-letnici v Kulturnem domu v Trstu s posebnim sprejemom in prijetnim srečanjem. r. b.

Problemi naših šol

Prejeli smo:

PISMO

Znano je, kako šola v Italiji vsako leto trpi. Posebej pa trpi slovenska zaradi novih nastavitvev, premeščanja in odpuščenja profesorjev. Na naših šolah se začne redni pouk šele kak teden ali še kasneje po začetku šolskega leta. Tudi letos se je seveda zgodilo isto. Gotovo je vsemu temu krivo predvsem to, da slovenska šola po petindvajsetih letih obstoja še danes nima vseh uzakonjenih odredb. Tako postane ta šola ob začetku šolskega leta prava džungla. Profesorji se selijo iz šole na šolo, otroci imajo več dni skrčen pouk, profesor, ki je že nekaj let poučeval nemščino, postane z novim letom profesor slovenščine, itd.

In vendar so zakoni jasni: kako da se naši ravnatelji po njih ne ravnaajo? V Trstu je za slovenske šole že več let pedagoški svetovalec iz Ljubljane. Ali se ta ne zamisli ob teh pojavih? Saj predmet, ki najbolj trpi, je ravno slovenščina. Zakaj nikomur ne pade na misel, da bi diplomiranc iz političnih ali ekonomskih ved zaupal poučevanje italijanščine ali latinščine. Ne. Zakon tu govori jasno. Kaj pa slovenščina? Slovenščino, ki je na slovenski šoli vsaj toliko vredna kot italijanščina na italijanski — zakon je hvalebogu tudi tu jasan —, to pa lahko poučuje vsakdo, ki je zaključil kako višjo šolo. Izgovor, da ni razpoložljivih učnih moči, ne drži vedno. To lahko razumeš že, če vzameš v roke Izvestje.

Vse kaže torej, da imajo ravnatelji na slovenskih šolah neomejeno svobodo, da samovoljno lahko krojijo svoj profesorski zbor po svojem okusu. Kje so pa predpisane prednostne lestvice za vsak predmet, ki jih morajo tudi ravnatelji sestaviti za suplenete, in komu so te lestvice na vpogled?

Slovenskim staršem gotovo ni vseeno, kakšna je slovenska šola, čeprav vsem ne morejo biti znane razmere, ki vladajo v njej, ker nimajo vpogleda vanjo. Toda prav zato je odgovornost tistih, ki so na čelu slovenske šole, še večja. Odgovorni niso samo pred šolskimi oblastmi, ampak pred vso slovensko javnostjo in pred svojo vestjo.

L. T.

PISMO STARŠEV G. ŠOLSKEMU SKRBNIKU GLEDE OSNOVNE ŠOLE V BARKOVJLJAH

Starši, ki smo vpisali svoje otrok v prvi in drugi razred slovenske osnovne šole v Barkovljah, smo z začudenjem zvedeli, da sta prvi in drugi razred združena. Čeprav je število učencev v vsakem od omenjenih razredov višje od pet, ni bila nastavljena učna moč za vsak razred posebej, kakor je določeno po zakonu.

Sprašujemo se, zakaj šolsko skrbništvo še do zdaj ni sprejelo ustreznih ukrepov, da se odpravi očitna kršitev zakona.

Zato želimo opozoriti cenj. šolsko skrbništvo, da bi morala po zakonu biti imenovana na slovenski osnovni šoli v Barkovljah še ena učna moč, da se otrokom dejansko izvrši pravica, ki jim jo zakon priznava.

Zahtevamo, da se čimprej poskrbi za pravično ureditev stanja učiteljskih moči na naši slovenski šoli.

Trdno smo odločeni, da družno nastopimo na način, ki se nam bo zdel najučinkovitejši, če zadeva ne bo urejena v kratkem.

Barkovlje, dne 7. oktobra 1969.

Podpisani starši

JUBILEJ

Prejšnji petek je praznoval v ožji družbi goriških prijateljev Maks Premrou, višji davčni uradnik v pokoju, svoj osemdeseti rojstni dan.

»Gospod Maks«, pod tem imenom ga pozna pol Gorice še vedno čilega in nasmejane ga, je vse svoje življenje krepko posegal v naše društveno in javno življenje.

Rodil se je 10. oktobra 1889. v Tolminu, kjer je bil oče uradnik in je imel tudi gostilnico »pri Jožku«. Študiral je v Idriji. Vojnega je zanesla v Galicijo in na Doberdobsko planoto. Ko je slekel vojaško suknjo, je stopil v davčno službo v Idriji, nato v Cerknem, Tolminu in Kobaridu. Kot zavednega Slovenca so tudi Maksa premestili najprej v Mantovo, potem pa z družino vred v Teramo. Na teh mestih so se sposobnega in nemščine popolnoma večšega uradnika posluževala tudi oblastva v odnosih do nemškega okupatorja. Interniranci, in zlasti jetniki v Coropoli vedo povedati, koliko jim je pomagal ta pogumni pregnani slovenski uradnik.

Po vojni se je naselil v Gorici, kjer je užival zaslužen pokoj, a je tudi vedno nesebično in skrbno deloval pri Podpornem društvu in Dijaški matici. Dosti bridkega je okusil ta mož poštenjak, tudi ko mu je umrla zvesta žena.

Zdaj ga pa razveseljujejo vnuki in še vedno kako delo v prid bližnjemu. Vsi prijatelji in znanci mu voščijo, da bi še vedno neupogojen in veder učakal še kateri jubilej!

Kriza v Trgovinski zbornici

Uprava goriške Trgovinske zbornice se nahaja že nekaj časa v neurejenem stanju. Odborove seje so bile večkrat nesklepčne. Potem so se pa pojavile še nepotrebne in nacionalistično pobarvane polemike po imenovanju slovenskega trgovca Viktorja Vižintina za odbornika in predstavnika trgovskega oddelka z inozemstvom. Združenje trgovcev je sicer podalo dolgo izjavo, v kateri pravi, da ni proti Vižintinu kot Slovcu, ampak da ni bil predlagan od organizacije ter da je zato ne more predstavljati.

Takšno izgovarjanje je pa precej šibko, posebno spričo teženj, da bi se obojestranski gospodarski odnosi še bolj poglobili.

Vsi ti razlogi so privedli do odstopa predsednika Trgovinske zbornice Silvia Bressana in do imenovanja izrednega komisarja. Ta bo ostal na tem mestu le tri mesece. Po tem razdobju pa mora deželni predsednik imenovati novega trgovskega predsednika, ki ga izbere na predlog odbornika za industrijo in trgovino iz trojk, ki jih predstavijo organizacije gospodarskih združenj na Goriškem.

Po novem letu bomo torej videli, ali res vlada v italijanskih goriških trgovskih krogih res tisti »bratski duh«, v katerem naj italijanski in slovenski trgovci sodelujejo za skupne koristi.

NA TRGOVSKI ŠOLI

Na tej slovenski šoli se razmere po pol mesecu časa, odkar se je začelo novo šolsko leto, še niso uredile. Šolsko skrbništvo je sicer popravilo svoj prvotni nepremišljeni sklep, ko je namestilo za ravnateljico tega zavoda neprimerno osebo, čemur se je vsa naša javnost uprla. Tisti sklep je preklicalo in je

postavilo za ravnateljico gospo Simsič-Lojkovo, ki vodi tudi slovensko nižjo srednjo šolo.

S tem pa še ni vse urejeno. Predvsem gre še za učne prostore, ki jih ta šola še nima. Drugo je nameščanje učnih moči na slovenski trgovski šoli. Za mesto na tej šoli je vprašal tudi profesor, ki ima za to opravljene vse potrebne izpite, a ga je skrbništvo zavrnilo, češ da je njegova premestitev neizvedljiva.

Nekam čudno je, da se od nekod izza hrbta mečejo polena pod noge tej šoli, da se ne more še prav razviti, čeprav ima zdaj slovensko vodstvo in tudi slovenskega komisarja g. Prinčiča ml. iz Krmina. Sliši se pa, da je tudi ta podal ostavko na svoje mesto.

Po govoru so štirje otroci padlih odkrili spomenik. Po enominutnem molku je sledilo polaganje vencev in ganljiv prizor, ko so šolski otroci v vrsti polagali cvetje k spomeniku. Nato je govoril poslanec Lizzero, za njim pa predsednik SKGZ Gorazd Vesel.

Pred govoroma je domači župnik Breclj izmolil nekaj molitev v slovenščini in delo-

Iz Goriške

V Doberdobo odkrili spomenik padlim

ma v italijanščini ter je prinesel tudi pozdrave in blagoslov nadškofa Cocolina z željo, da bi na spomenik padlih postavili tudi znamenje križa.

V cerkvi se je brala tudi maša zadušnica. Odrpli so tudi bogato fotografsko razstavo odporniškega gibanja. Po končanih svečanostih je sledil živahen kulturni spored s petjem, godbo in recitacijami.

Resna spominska svečanost je zapustila v vseh navzočih globok vtis.

Pevma

V SLOVO

Včeraj popoldne smo pokopali našega sosedo Franca Makuca, trgovca pri Mikluševih. Umrli je v ponedeljek v splošni bolnišnici. Pokojni se je rodil leta 1897 v Kronberku v skromni, a zavedni slovenski družini. Izučil se je za ključavničarja, potem je bil šofer pri Ribiju. Zadnja leta pa je imel lastne osebne prevozne avtomobile. Že leta 1933 je postal naš domačin, ko se je poročil s trgovko Danico Mikluš.

Vsa svoja mladostna in moška leta se je rajni France udejstvoval v naših prosvetnih organizacijah. Bil je član godbenega krožka, prosvetnega društva »Mladike«, pozneje pri pevskih in drugih organizacijah. Predvsem pa je bil dober človek in vseskozi poštenjak. Bog mu daj zaslužen počitek!

UČITELJSKI IZPITI

Učiteljice in učitelji na goriških slovenskih osnovnih šolah so že pred dvema letoma polagali izredne izpite za stalna mesta. Izven staleža jih je ostalo še nekaj, ki bodo imeli izpite za stalnost že ta mesec. Po obliki pa bodo strožji kot prejšnji, ker so predpisani tudi pismeni izpiti. Goriški šolski skrbnik je že imenoval izpraševalno komisijo, ki ji predseduje prof. Jevnikar iz Trsta. Člana sta tudi dva profesorja iz Trsta, Jež in Košuta, iz Goriškega pa učiteljica Bresciani roj. Černe, ki poučuje v Pevmi, in didaktična ravnateljica Corsini iz Pierisa.

Javno in prosvetno delo v Števerjanu

Občinska uprava si resno prizadeva, da bi dokončno uredila vsa tista javna dela, ki so že dolgo v načrtih. Pred tedni so začeli popravljati tudi občinsko hišo. Pravzaprav so navozili le stavbno gradivo in potrebne stroje, potem pa je slabo vreme in delavska stavka prekinila dela, ki pa bodo zdaj bržkone kmalu dokončana. Podjetje Tomšič iz Sovodenj, ki je sprejelo gradbena dela, bo nadzidalo na stari stavbi še eno nadstropje. Kaže pa, da bo državni prispevek petih milijonov le premajhen in da bo ostalo le pri strehi in pri zunanjih zidovih. Notranje prostore pa bo občina šele pozneje uredila.

Za časa popraviljanj so se morali občinski uradi preseliti v prostore župnijskega doma pri cerkvi. Še k sreči, da ta stoji, če ne, bi morali nositi občinske papirje na zasebne domove in bi imeli spet malo »krizo«. Sicer se pa ta že od daleč najavlja. Govori se, da gre za mesto občinskega tajnika. Doslej ima-

mo v eni osebi tajnika za našo in sovodensko občino. Sedaj so pa nastala nekatera nesoglasja za to združenje in se še ne ve, ali bo ostal isti tajnik za obe občini ali bomo mi imeli svojega.

K javnim delom spada tudi cesta z Oslavja proti Števerjanu in obmejnemu prehodu. Pokrajinska uprava, kateri pripada skrb za njo, je že sklenila, da jo bo v kratkem dokončno uredila. Potem bo tudi nujno potrebno, da se ta blok všteje v višjo kategorijo.

Razveseljiva točka v našem življenju je tudi prosvetno delo naših domačih organizacij. Predzadnje nedeljo je nastopil dramski krožek katoliškega prosvetnega društva »F. B. Sedej« v Ligu nad Kanalom z igro »Deseti brat«. Podali so jo pred številnim občinstvom res dobro, kar je potrdilo tudi navdušenje in ploskanje vseh navzočih. Taki kulturni medsebojni obiski bi se morali še ponavljati.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Dr. Jakob Ukmar: „Mariologija“

V založbi goriške Mohorjeve družbe je izšla pred kratkim v Trstu knjiga »Nauk o božji materi ali mariologija«. Napisal jo je msgr. dr. Jakob Ukmar, že doslej zelo znan in priljubljen tako po svojem duhovniškem delovanju kot po svojih predavanjih za izobražence, člankih in spisih. Kljub svoji visoki starosti je še vedno čil in neutruden pri študiju in pri spremljanju dogajanja v slovenskem in tukajšnjem svetu, pa tudi na svetu sploh. To odraža tudi ta njegova knjiga, ki šteje nad 260 strani ter predstavlja ne le najboljše in najtemeljitejše delo na področju mariologije, kar jih imamo Slovenci, ampak tudi krepak in kvaliteten prispevek k celotni slovenski in tudi splošni znanstveni teološki literaturi.

V »Uvodni besedi« piše avtor: »Ta knjiga vsebuje tisto stroko bogoslovnih ved, ki ji pravimo »Mariologija«. Ta znanstveni izraz pomeni verski, v našem primeru katoliški nauk o božji materi Mariji. Seveda mora biti ta nauk bogoslovno znanstveno izpričan in pravilno urejen. Mariologija ni nabožna knjiga, ampak znanstvena teološka razprava...«

Potem opozarja na razliko med mariološko in marijansko literaturo. Pri prvi gre za bogoslovni študij o Mariji, pri drugi pa za pobožno češčenje božje matere. Marijanske literature imamo Slovenci obilo, mariološke pa skoraj nič.

»Živimo v razburkani pokoncilski dobi, ko je skoro vse v krizi in se poraja nešteto novih problemov,« piše avtor. »Pravzaprav obstaja en sam velik problem, ta namreč, da se vsi poboljšamo, da postanemo boljši kristjani in boljši ljudje, da se tako uresniči boljši svet. Na to je bil usmerjen zadnji vatikanski koncil, ki je bil izrazito dušnopastirski značaja in je poučil božje ljudstvo, kako naj živi v sedanjem materialno naprednem svetu, da bo prav za čas in za večnost. Bog daj, da bi k temu tako

potrebemu prepovedu kaj pripomogla tudi ta mariološka knjiga.«

Uvodni del knjige ima naslov »Temeljna načela mariologije«; to je pravzaprav razlaga mariološke vede in opozorilo na njene vire in temelje. Prvi del pa ima naslov »Marijine osebne odlike« ter je razdeljen v mnogo poglavij in podpoglavij, v katerih msgr. Ukmar z vseh strani osvetli Marijino osebnost in njeno naravo. Drugi del, z naslovom »Marijini odnosi do odrešenih in do dela odrešenja«, pa razlaga Ma-

rijin odnos do človeškega rodu in njegovega odrešenja. V tem delu obravnava avtor med drugim tudi Marijina prikazovanja, značaj dose-danjih prikazovanj in tudi dvome o njih.

Ljudje, ki nikoli, ali pa le zelo poredko berejo teološko literaturo, bodo imeli morda pomisleke pred to knjigo, misleč da je pisana zelo učeno ali celo pusto. V resnici pa je tudi najbolj kritični in pesimistični bravec prijetno presenečen, ko jo vzame v roke in jo začne prebirati, saj je napisana tako živahno in napeto, da se bere kot roman. Tako je mogel obvladati to snov in jo podati v tako zanimivi obliki samo velik strokovnjak. Skoda le, da je v knjigi ostalo preveč tiskovnih napak, za kar pa plača bravec zelo sočen in živ jezik.

fj

Dedijerjeva knjiga „Izgubljeni boj J. V. Stalina“

V založbi »Dela« v Ljubljani je izšla pred nedavnim v slovenskem prevodu zajetna knjiga Vladimira Dedijera »Izgubljeni boj Josipa Vi-sorijonoviča Stalina«, o kateri se je že pred izidom veliko pisalo. Zanimivo je, da je to delo izšlo najprej v slovenščini in sicer v ljubljanskem dnevniku »Delo«, nato v makedonskem dnevniku »Nova Makedonija« in šele nato v raznih srbo-hrvaških listih. Dedijer namreč živi zdaj stalno v Sloveniji in ima zato najboljše zveze s slovenskimi kulturnimi krogi. Med drugim je, kot znano, dober prijatelj pisatelja Edvarda Kocbeka. Za izid te njegove knjige je vladalo v Sloveniji veliko zanimanje, ki so ga povzročili podlistki v »Delu«. Iz njih je bilo namreč razvidno — tudi za tistega, ki ni redno bral vseh nadaljevanj — da obravnava Dedijer v tej svoji knjigi zelo aktualno snov in da razkriva v njej marsikaj v zvezi s sporom med jugoslovansko komunistično partijo in Kominformom, kar doslej ni bilo znano širši javnosti. Poleg tega so napravili tisti podlistki vtis, da je knjiga napisana zelo odkritosrčno.

Ta vtis nam knjiga, zdaj ko jo imamo v ro-

kah, samo potrdi. Seveda si ne smemo predstavljati, da gre za pravo zgodovinsko delo o sporu med jugoslovansko partijo in Stalinom, kajti za to je napisana preveč subjektivno. Dedijer se naslanja predvsem na lastne spomine in dnevnik, poleg dokumentacije, ki jo je zbral, a ta dokumentacija je seveda v prvi vrsti jugoslovanska. Razen tega že sama njegova pripomba v predgovoru, da je bil neposredni povod za to, da se je lotil pisanja knjige, oborožena agresija Sovjetske zveze in štirih drugih vzhodnoevropskih držav na Češkoslovaško, dokazuje, da so odločala pri pisanju te knjige tudi njegova čustva. Enako tudi dejstvo, da jo je posvetil spominu Jana Palacha. Toda ta subjektivnost jo napravi še bolj zanimivo, četudi ne znanstveno bolj zanesljivo.

Pri branju knjige se nam razkrijejo mnoge presenetljive podrobnosti iz spora med Titom in Stalinom, ki so jih takrat na obeh straneh zamažali, zlasti kako je Sovjetska zveza gospodarsko izkoriščala Jugoslavijo in kakšne načrte je imela za njeno bodoče izkoriščanje. Posredno lahko preko tega spoznamo, kako izkoriščala druge vzhodnoevropske države. V tem pogledu je bilo njeno ravnanje tako, da spričo tega zbledi vse tisto, kar vemo o nekdanjem kolonialnem izkoriščanju zahodnih držav, kajti med tem ko so one istočasno vendarle gradile infrastrukture v kolonialnih deželah in posredno dvigale življenjsko raven prebivalstva, si Sovjetska zveza ni delala nobenih skrbi glede tega.

Dedijer pa nam v tej knjigi razkriva tudi ozadje marsikatero jugoslovanske politične odločitve v tistem povojnem obdobju, takratne razmere in odnose med vodilnimi ljudmi, pa tudi odnose med vodilnimi partijami vzhodne Evrope v tedanjem času. Marsikaj pa se nanaša tudi na slovenske razmere in zgodovino.

„MARTIN KR PAN“ odpira novo sezono SG

V soboto, 18. t. m., bo z uprizoritvijo »Martina Krpana« svečana otvoritev nove gledališke sezone. Slovensko gledališče v Trstu stopa tako v svojo petindvajseto sezono neprekinjenega delovanja in obenem z otvoritveno predstavo proslavlja tudi visoki gledališki jubilej svojege zvestega in požrtvovalnega člana Danila Turka. Gledališka predelava klasične slovenske povesti želi posredovati našemu človeku veliko Levstikovo izročilo, po katerem umetnost pomeni stovetenje z ljudstvom. Mirko Mahnič je v svoji priredbi ostal zvest temu izročilu.

Slovensko gledališče v Trstu spada med glavne kulturne ustanove slovenske narodne skupnosti v Italiji; od narodno ogroženih prizorišč Beneške Slovenije preko Soče do imljskih hribov si prizadeva obujati in gojiti najzlahtnejše sokove slovenske besede. V tem je njegovo poslanstvo in s tako zavestjo stopa tudi v novo sezono.

Slovensko gledališče v Trstu

NOVE KNJIGE: PESMI LEVA DETELA

Lev Detela je izdal novo knjigo pesmi z naslovom »Sladkor in bič«. Izšla je pri slovenski tiskarni v Londonu, v zbirki »Sodobna knjiga«.

Knjiga vsebuje blizu 50 pesmi in je razdeljena v več ciklusov, ki nosijo naslove »Osnovnice«, »Zastareli potopisi«, »Parapsihologija«, »Ob koncu sveta« in »Sladkor in bič«. Pesmi so po

večini groteskno-fantastičnega in surrealistično-grozotnega značaja ter izražajo grozo nad življenjem našega časa in strah. Spadajo med najboljše, kar je Detela doslej ustvaril, in tudi med najboljše, kar premore danes mlada generacija slovenskih lirikov. Ugodno preseneti predvsem pomanjkanje banalnosti, glede na to, da smo tega v sodobni slovenski liriki že kar preveč vajeni.

Za primer teh Detelovih pesmi ponatiskujemo pesem

Kaj premišljuješ ponoči

V somraku se stenska ura ustavi,
nihalo odpade, mesec odide v Afriko.
Ponoči letijo krvavi žerjavi,
steklo boljči v nas z razbitimi očmi.
Gozd je prepreden s kovinskimi pajčevinami,
svet je prazen in negotov.
Noči so oborožene s kužnimi lunami,
psi imajo vse dni steklino.
Vse spi pod črnimi ponjavami,
naša usoda se lomi v pobesnelem kolesju,
mrtvi čas se več ne ustavi,
meč je rokopis zadnjih mejnih pokrajin
nekega mesta iz knjig, mesta brez vodnjakov
in veselega cvetja.
mesta, v katerem se stenska ura ustavi,
mesta, nad katerim letijo krvavi žerjavi.

GLASBENA MATICA - TRST

V soboto, 25. oktobra, 1969:

KONCERTNI NASTOP GOJENCEV GLASBENE ŠOLE S SODELOVANJEM ORKESTRA GLASBENE MATICE

Solisti:

Ravel Kodrič
Tea Košuta
Milena Padovan
Loredana Sancin
Črtomir Šiškovič
Mojca Šiškovič

Dirigenta:

Janko Ban
Oskar Kjuder
Pričetek ob 21. uri
Mala dvorana Kulturnega doma

Sodobno kmetijstvo

Sajenje zgodnjega graha

Rani grah je zelo iskana in dobro vnovčljiva povrtnina, če pridemo z njim na trg pred običajnim grahom. Zato ga je treba saditi jeseni, oktobra ali novembra.

Razlikujemo več skupin graha. Po višini rasti razlikujemo nizki, srednji ter visoki grah, ki ga imenujemo tudi dračar, ker se vzpenja po dračju. Seme je lahko okroglozrnato ali pa oglatozrnato, belo ali zeleno. Slednje daje tudi bolj sladke sorte z debelejším stročjem.

KAŠNA MORA BITI ZEMLJA?

Grah se počuti najbolje v nevtralnii, do lahko lužnati zemlji. Torej zelo primerna tla najde pri nas v lapornati zemlji. Kisli kraški zemlji pa je primerno dodati nekoliko živega apna (približno pol kg na 10 kv. m.). Pri izbiri lege moramo paziti, da bo slednja sončna in v zavetju.

GNOJENJE

Grah gnojimo predvsem s kalijevimi (kalij izboljšuje kakovost in pridelek) ter fosfornimi gnojili (fosfor pospešuje nastanek cvetja). Zelo so v rabi tudi kompleksna gnojila z nizkim odstotkom dušika.

Svežega gnoja grah ne prenese.

SAJENJE

Za sajenje v oktobru pridejo v poštev zgodnje sorte. Od visokih bomo vzeli »Princ Albert«. Novembra sadimo posebno rano sorto »Annonay«, »Ameriški čudež« ter visoki »Express« in holandski »Michaux«.

Zemljo obdelamo globoko. Razorčki so lahko nekoliko skupaj (po dva), vendar sta

po dve vrsti vsakokrat nekoliko bolj oddaljene od drugih. Za nizki grah potegnemo razorčke posamič vsakih 50 ali 60 cm, v dvojnih vrstah pa bo razdalja med vrstami 60 cm, med skupinami dveh vrst pa 70 cm. Pri visokem grahu znaša razdalja 120 do 200 cm, kadar gre za enostavne vrste, pri dvojnih vrstah je manjša razdalja 80 cm, večja pa 100 cm. Za površino 10 šv. m. potrebujemo 15 dkg semena visokega in 20 dkg nizkega graha.

Plevel moramo sproti odstranjevati. Visokemu grahu stavimo oporo iz dračja. Grah nabiramo postopno.

—0—

KAKO SKRBIJO NEMCI ZA PRODOR SVOJIH PROIZVODOV

Agrarexport je zahodnonemška organizacija, ki skrbi za propagando in uveljavljanje kmetijskih in posebej prehrabnih proizvodov. Organizacija ima svoj poseben informacijski center tudi v Italiji, ki skrbi za širjenje posebne revije. Ta posreduje informacije o prehrani in gastronomiji. Organizacija je zelo aktivna in uspehov ne manjka.

Na eni strani skrbi, da se nemški izvoz osredotoči okoli najbolj priljubljenih proizvodov, na drugi strani pa z ustrezno propagando pomaga k uveljavljanju manj znanih ali še ne dovolj priljubljenih proizvodov. Posebno pri teh zadnjih se da z dobro zamišljeno in vztrajno propagando mnogo doseči.

Zelo so se obnesli v večjih mestih »Tedni nemških proizvodov«, ki jih organizirajo v veletrgovinah. Seznam produktov je zelo

raznolik: od mesnatih izdelkov, vin, sladice, povrtnine v konzervah do zmrznjene hrane.

Odganizacija skrbi posebno za svojo prisotnost na glavnih sejnih. Povprečno sodeluje na teh po 50 zahodnonemških podjetij s prehrabnega in kmetijskega področja.

OBVESTILO KMEČKE ZVEZE IZLETNIKOM NA KOROŠKO

Kmečka zveza obvešča člane, ki se bodo udeležili izleta na Koroško, da je podroben program izleta naslednji:

SOBOTA, 18. oktobra:
odhod izpred potovalne agencije »Aurora« v Trstu, Ul. Cicerone št. 4 (pred sodnijo) ob 5.30. Izletnike s podeželja bo avtobus prevzel po tem vrstnem redu: ob 5.40 na trgu pred stadionom pri Sv. Soboti; 5.50 pri Domju; 6. uri na trgu v Dolini; 6.10 na trgu v Boljuncu; 6.20 pred hišo št. 1 v Borštu; 6.25 na križišču ceste Domjo-Bazovica proti Lonjerju; 6.30 pred cerkvijo v Bazovici; 6.35 na Padričah; 6.40 na pokrajinski cesti pri križišču proti Banom; 6.45 na Opčinah (postajališče avtobusov); 6.50 pred Zadrugno gostilno na Proseku; 6.55 pred gostilno Verena v Križu; ob 7. uri na križišču ceste Trst-Gorica proti Medji vasi.

Posebej priporočamo točnost, ker bi zaradi razdalje in obsežnega programa vsaka, tudi majhna zamuda izlet pokvarila; zato ne bomo mogli nikogar čakati.

Okrog 11. ure bo prihod v Celovec, obisk Gosposvetskega polja, nato kosilo v Celovcu. Popoldne ogled zadrugnih objektov in kmetij, nato večerja, srečanje z odbornikom koroške Kmečke zveze in prenočitev v Bilčovsu.

NEDELJA, 19. oktobra:
zajtrk v Bilčovsu, obisk razglednega stolpa (»Piramida«, od koder je razgled na vso Koroško), obisk moderne kmetije, kosilo v hotelu »Atonič« na Reki na Koroškem. Povratek približno ob 15. uri z okrepcilom na poti.

Tajništvo poziva vse prijavljene izletnike, da do četrta, 16. t. m., poravnajo, če še niso, vpisnino in se oglasijo, osebno ali telefonsko za morebitna podrobnejša navodila.

Tajništvo Kmečke zveze

Veličasten zaključek 11. SSI v Kulturnem domu

Branko Jazbec in Ban Jana najboljša športnika

Preteklo soboto je bil v Kulturnem domu svečan zaključek letošnjih 11. SSI ob prisotnosti najvišjih kulturnih in političnih predstavnikov.

Uradni govor je imel predsednik Organizacijskega odbora 11. SSI prof. Josip Tavčar, pri čemer pa sta spregovorila tudi tržaški občinski odbornik za šport Ceschia in predsednik Partizana Slovenije Florjančič. Sledilo je bogato nagrajevanje. Kot najboljši športnik je bil nagrajen Rojančan Branko Jazbec, ki je sicer nastopal za openski Polet, ker je bil Dom Rojan brez primerne plavalne ekipe, kot najboljša športnica pa Kontovelka Jana Ban.

Med društvi je premočno zmagal openski Polet pred presenetljivim Cankarjem in Sokolom.

Za zaključek so člani Studia Slovenskega gledališča odigrali dve zanimivi enodejanki.

Namizni tenis

Borovcem grozi C-liga - Neodgovornost nekaterih igralcev in nesposobnost Borovega vodstva

Preteklo nedeljo se je uradno začela letošnja namiznoteniška sezona s prvenstvi A in B lige. Trenutno imamo tržaški Slovenci dve društvi, ki sta včlanjeni v F.I.Te.T. in sicer: Bor in Sokol. Borovci tudi letos nastopajo v B ligi, Sokol pa si je z zmago na lanskem promocijskem prvenstvu priboril pravico nastopa v C ligi.

Pogovorimo se sedaj o Boru, ki je bil do nedavnega primarno slovensko zamejsko športno društvo v namiznem tenisu. Lani je Bor nastopal v postavi: Edi Košuta, Edi Bole, Karel Tomšič in Klavdij Grbec. Adrijan Tavčar je bil takrat pri vojaki. V tej postavi je Borovcem le za las ušla A liga. Če ne bi Bole odpovedal

ŠPORT MED NAŠO MLADINO

v dveh zadnjih odločilnih srečanjih, bi bil toliko zaželeni cilj dosežen. Krivda pa seveda ni Boletova, ki je še mlad igralec in je svojo dolžnost v lanskem prvenstvu kljub temu dobro opravil. Dovolj bi bilo, da bi nabrežinski Sokol posodil svojega najbolj nadarjenega mladince Petra Ukmarja Boru, pa bi se sedaj tržaški Slovenci upravičeno lahko ponašali z namiznoteniško ekipo v A ligi. Prav gotovo bi v tem primeru tudi lanskoletni absolutni državni prvak Boris Košuta rad spet nastopil za Bor, kar bi pomenilo, da bi imeli celo možnosti osvojitve najvišjega ekipnega državnega naslova. V resnici pa je letos položaj precej drugačen, malodane katastrofalen.

Kapetan Borove namiznoteniške ekipe Edi Košuta, lani najuspešnejši Borov igralec, je letos prisiljen nadaljevati svojo športno kariero v italijanskem društvu. Pri tem je prišla do izraza izredna nešportnost in neodgovornost nekaterih igralcev Borove namiznoteniške sekcije, obenem pa nesposobnost vodstva Š. Z. Bor, da bi stvari primerno uredilo. Tako nastopa letos Bor v postavi Bole, Tavčar, Šuligoj. Davorin Šuligoj je še mladinec in kljub najboljši volji še nedorasel za B ligo.

V prvem nastopu so preteklo nedeljo Borovci nastopili na domačih tleh proti ekipi San Bortolo iz Vicenze. V normalni formi bi morala Bole in Tavčar brez pomoči tretjega igralca proti taki ekipi osvojiti zmago, posebno ker sta celo poletje trenirala. V resnici pa se jima je neizkušenost v uradnih nastopih kruto maščevala. Tako je Bole po nepotrebnem klonil Ortolaniju, Tavčar pa kar dvema nasprotnikom. Končni rezultat: Bor - San Bortolo Vicenza 2:5.

Odličen krstni nastop Edija Košute v A ligi

Bivši Borovec Edi Košuta je odlično opravil svoj krstni nastop v A ligi. Tržaški ekipi

Libertas - Soffita je odločilno pripomogel do zmage proti moštvo CSI Augusta iz Milana. Premagal je vse tri nasprotnike, med drugimi tudi znanega prvokategornika Saveria Mugnoza. Po eno točko vsak sta osvojila mlada Floreani in Koch, ki sta dobro nadomestila še netrenirana državna reprezentanta Crechicija in Durazzana.

Končni rezultat:

Libertas - Soffita Trst: CSI Augusta Mila: 5:2.

MEDNARODNI TURNIR V NABREŽINI

ŠZ Bor bo priredilo v nedeljo, 19. t. m., na igrišču »Sokola« v Nabrežini mednarodni košarkarski turnir za »Pokal prijateljstva«. Turnirja se bodo udeležila naslednja moštva: Nanos (Postojna), Fructal (Ajdovščina), Meblo (Nova Gorica) in Bor (Trst).

Po zadnjih uspešnih izidih, ki so jih dosegli Borovi košarkarji, vse kaže, da lahko »plavi« upravičeno upajo na osvojitve prvega mesta. Sicer pa bodo vsa srečanja precej izenačena, kajti nastopajoča moštva so bojevitna in tudi tehnično zadovoljiva.

S p o r e d :

(Nedelja, 19. oktobra, igrišče v Nabrežini)
Ob 9.30: Bor (Trst) - Fructal (Ajdovščina)
Ob 11.00: Nanos (Postojna) - Meblo (Nova Gorica)
Ob 16.00: Finale za 3. in 4. mesto.
Ob 17.30: Finale za 1. in 2. mesto.
Ob 19.00: Nagrajevanje.

F.J. * 6 S M R T V POMLADI

Ze je hotel iti pogledat, kaj se je zgodilo z njo, ko je prišla. Sama, vendar se je zdela nekam vesela.

»Jutri ga bodo izpustili,« je rekla.

Prijela ga je pod pazduho in obrnila sta se nazaj proti domu. Čutil je že po njeni hoji, da je vedrejša kot prej. Hodila je bolj čilo in hitreje, kakor da ji veselje ne da stopati počasi.

Ni ji hotel motiti veselja, zato je molčal, dokler se ni toliko pomirila, da je začela sama govoriti.

»Najprej me niso nikamor pustili,« je rekla. »Dežurni me je podil proč. Rekel je, da on nič ne ve in da naj pridem jutri. Vendar se nisem premaknila od tam. Rekla sem, da ne grem nikamor, dokler mi ne puste govoriti z Rudijem ali s kakšnim od šefov, ki ga imajo čez. Prišel je še neki drug, višje šarže, in me tudi silil, naj odidem in naj se vrnem jutri. A jaz nisem hotela. Končno me je le odpeljal nekam gori in pred nekega šefa. Ta je bil najprej nevoljen, počasi pa se je omehčal, ko sem začela jokati. Povabil me je, naj sedem. Spraševal me je, kako živiva, in povedala sem mu, da težko, ker Rudi ne dobi nobenega stalnega dela. Povsod se ga branijo, češ da je komunist. In tudi če dobi delo, ga čez nekaj dni odpustijo, ko zvedo, da je bil izključen iz gimnazije zaradi komunizma.«

»In končno ti je obljubil, da ga bodo izpustili?« je vprašal še vedno nezaupno.

»Tako je obljubil. Rekel je, da so ga prijeli zaradi tega, ker so zvedeli, da skriva nekoga v svojem stanovanju. To si bil ti. Izprašal me je tudi o tebi...«, je pristavila. »Vendar so se prepričali, da ti nisi nikak komunistični kurir in da je Rudi napravil samo uslugo bivšemu sošolcu. Jutri ga bodo še enkrat zaslišali, je rekel, in nato ga bodo izpustili... če ne najdejo nič drugega zoper njega, je dejal. Rekla sem mu, da sem prepričana, da ne bodo ničesar našli. V redu, je rekel, potem ga boste imela jutri že doma. A pazite nanj, da se spet ne zaplete v kakšno zadevo. Vaš mož je velik idealist, a idealisti so najbolj nevarni zaročniki in revolucionarji. Je rekel. Ne verjamem, da je moj mož tako nevaren, sem odvrnila. Ga predobro poznam. Tem bolje, je rekel in se malo zasmeljal. Potem me je poslal proč. Prosila sem ga še, da bi smela govoriti z Rudijem, a tega mi ni dovolil. Do jutri boste že vzdržali, je rekel.«

»In misliš, da ga bodo res izpustili?«

»Ne morem si misliti, da bi me bil nalagal.«

»Ali je bil v civilu?«

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU
Kulturni dom
OTVORITVENA KRSTNA PREDSTAVA SE-
ZONE 1969 - 70

Levstik - Mahnič
MARTIN KRPAN
igra v dveh delih

Kostumograf: ALENKA BARTLOVA
Scenograf: VIKTOR MOLKA
Glasba: MARJAN VODOPIVEC
Režiser: MIRKO MAHNIČ

V soboto, 18. oktobra, ob 21. uri (premierski abonma)

V vlogi KRAPAN bo nastopil DANILO TURK - JOCO, ki bo slavil petintridesetletnico gledališkega dela

V nedeljo, 19. oktobra ob 16. uri (abonma red B - nedeljski pop.)

V sredo, 22. oktobra ob 20. uri (abonma Mladinski v sredo)

V četrtek, 23. oktobra ob 20. uri (abonma Mladinski v četrtek)

»Ja.«

»Gladko obrit in ozkega obraza?«

»Ja.«

»Upam, da bo držal obljubo.«

»Prepričana sem, da jo bo. Vsi menda le niso zverine.«

Bila je vsa razburjena od veselja in pričakovanja.

Povabil jo je na čašo piva. Ko jo je dvignila, ji je še vedno drgetala roka od razburjenja, toda velike, temne, skoro ciganske oči so ji žarele od sreče.

Čutil je, da sta Kos in Anica kljub vsemu srečen par. Morda bi imela njuna sreča bolj medel okus, če bi bila ovita v brezskrbnost, mir in obilje, je pomislil.

Doma je pomočnica še vedno sedela pri šivanju.

»Nisem si upala sama domov,« je rekla. »Pot preko polja je preveč samotna.«

Res jo je Kos vsak večer na kolesu odpeljal domov. Stanovala je v neki vasi že skoro pod Pohorjem.

»Pa spi pri meni, iClika,« jo je povabila Anica.

»Ne morem. Doma bi bili preveč v skrbeh.«

Šli bi me iskat, in potem bi se hudovali,« je reklo dekle. »Če bi bila povedala, potem že. Tako pa si ne upam.«

»Ali jo hočeš ti pospremiti domov, Tine? Vzemi Rudijevo kolo,« je rekla Anica.

Cilika je sedla spredaj na štango in tako sta se odpeljala preko Dravskega mosta in po Radvanjski cesti preko polja do njene vasi. To je bilo prvo dekle, ki ga je Tine kdaj peljal na kolesu. Čutil je toplino njenega telesa, njene trde oblike in vonj njenih las. Sele zdaj se je zavedel, kako močno in čedno dekle je. Drugače sta le malokdaj govorila, ker je bila precej molčeča, on pa tudi ni bil vaje občevanja z dekletimi.

Nocoj pa je bila čudno zgovorna. Ves čas mu je kaj pripovedovala ali ga na kaj opozarjala. Zdela se je nekam posebno vesela.

»Ali veste, zakaj vam je Anica rekla, ko ste se vrnili s policije in ste ji povedali, da bodo

morda izpustili tudi Rudija, da se nikoli ne zgodi tisto, kar si najbolj želita?«

»Ne, ne vem. Mislil sem pač, da se jima ne izpolni nobena velika želja.«

»Želita si otroka, pa ga ni. Posebno Anica, a tudi Rudi.«

»Toda saj sta tako revna. Ali ni bolje, da nimata otroka, dokler se jima ne bo boljše godilo?«

»Anica je bila bolna. Na pljučih. Bila je že v sanatoriju in tudi zdaj še ni čisto dobra, četudi se ji je stanje že izboljšalo. A ona se vseeno boji, da bo umrla. Zato bi rada, da bi imel Rudi od nje vsaj otroka, kot spomin od nje, da se je bo vedno spominjal, ko nje ne bo več... Strašno ga ima rada in on njo. Zdita se mi kot dva otroka... in včasih se mi zelo smilita. Sama ne vem, zakaj. Tudi jaz bi rada, da bi se jima vsaj ta želja izpolnila.«

»Morda pa se jima bo.«

»Ne bo,« je reklo dekle.

(Dalje)

—0—

RAZPIS ABONMAJEV SLOVENSKEGA GLEDALIŠČA ZA SEZONO 1969-70

Vrsta abonmajev:

Premierski

Red A (prva sobota po premieri)

Red B (prva nedelja po premieri)

Red Mladinski v sredo

Red Mladinski v četrtek

Red Okoliški (popoldanska predstava na dan praznika)

Red C

Red D

Cene za abonente:

	Premiera	Ponovitve
Parter A (gledališki sedeži)	13.000	6.000
Parter B (ostali sedeži)	1.000	5.000
Balkon	5.000	3.000
Mladinski abonma	Lir 2.000	
Okoliški abonma	> 6.000	
(preskrbljen prevoz)		
Invalidski abonma	2.000	

(za katerokoli vrsto abonmaja)

Razen za premiere razpisuje SG v Trstu tudi družinski abonma, ki omogoča družinam skupni obisk na podlagi osnovnega abonmaja. Prvi družinski član doplača Lir 2.000, vsak na daljnji družinski član pa Lir 7.000.

ABONMAJI SO NA RAZPOLAGO OBCINSTVU OB DELAVNIH:

Od 10. do 14. ure v Kulturnem domu
od 16. do 19. ure v Tržaški knjigarni

V abonmaju je šest predstav Slovenskega gledališča in eno gostovanje Drame SNG iz Ljubljane.

Abonma je plačljiv v dveh obrokih: prvi ob vpisu, drugi do 31. decembra.

Novo igrišče v Gorici

V nedeljo 12. t. m. so odprli pri Katoliškem domu v Drevoredu XX. septembra novo športno igrišče »Olympije«. Navzoči so bili deželni poslanec Štoka, pokrajinski odbornik Vezil, zastopnik prefektore, občinski odbornik Agati, predstavniki italijanskih športnih društev in drugi.

Prisotne je pozdravil prof. Černic, predsednik »Olympie« in se je zahvalil vsem, ki so omogočili zgraditev športnega igrišča, predvsem C.O.N.I. Poudaril je pomen tega igrišča v mestnem delu, ki vedno bolj narašča. Prostor je blagoslovil dr. Humar kot nadškofov pooblaščenec.

Sledila je zakuska, nato pa tekma v odbojki med »Olympio« in goriškimi gasilci. Zmagali so ti z 2:1.

Z nedeljsko otvoritvijo se je brez dvoma nekaj spremenilo med goriškimi športniki.

Člani in sodelavci športnega društva »Olympie« imamo zavest, da smo nekaj naredili z lastnimi rokami in da niso bile brezplodne tiste ure, ki nam jih je pobralo delo z igriščem.

Ni rečeno, da bomo na novem in lepem igrišču nujno postali prvaki. Gotovo pa bomo svoje športno udejstvovanje izboljšali ket bomo nastopali na »domačih« tleh. Še večjega pomena pa bo, če bo igrišče postalo zbirališče naše mladine, ki je rada skupaj preko vsake politične ali druge razdrojenosti.

Sportnik

VIII. MEMORIAL FILEJ

V teku so tekmovanja v odbojki. V ponedeljek zvečer je moštvo Gorica premagalo Dom z 2:0, nato pa je Štandrež A izločil Pevmo tudi z izidom 2:0. V torek zvečer pa sta se pomerila Hrast in Mladost iz Doberdoba. Zmagalo je moštvo Hrast z izidom 2:0. Števerjanci pa so premagali šestorico Štandrež B, čeprav so se mladi Štandrežci dobro branili, zlasti v prvem setu. V četrtek, soboto in ponedeljek bodo na vrsti finalna tekmovanja med moštvi Gorica, Štandrež A, Hrast in Števerjan.

V nedeljo, 19. oktobra bo na vrsti kolesarska tekma na progi Katoliški dom - Števerjan za starejše in na progi Katoliški dom - Oslavje za mlajše. Zbiranje tekmovalcev bo od 9*30 naprej pred Katoliškim domom, Drevored XX. septembra 85.